

PRINCIPALELE REPERE ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI (de la naștere până la 5 ani)

Dezvoltarea copilului, de la primele zile de viață și până la 5 ani, poate aduce o serie de încercări dificile pentru orice părinte. Parcursul este cu atât mai semnificativ, dacă este vorba despre primul copil.

Un părinte trebuie să știe că cei mici ajung să se confrunte cu o mulțime de modificări și transformări, în modul în care se joacă, vorbesc, se comportă și se mișcă.

Acest material vă invită să aflăm împreună ce anume caracterizează dezvoltarea copilului de până la 5 ani și ce este bine să urmărim pentru această perioadă de vârstă.

Dacă privim cu atenție evoluția copilului nostru și înțelegem cum este bine să progreseze, putem apela la ajutor medical și sfaturi, atunci când observăm că progresul este diferit sau când simțim necesitatea acestui lucru.

**Important! Toți copiii cu vârste între 0-18 ani au dreptul prin lege (L.95/2006)
la asistență medicală gratuită. Înscrieți-vă copilul la medicul de familie!**

Acest material a fost realizat în cadrul modelului „Prima prioritate: niciun copil invizibil!” al UNICEF România, implementat cu sprijinul Fundației „Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate” (CPSS).

Vârsta	În general	În unele cazuri
Nou-născut	Tresare la sunete sau mișcări bruște	
	Își mișca mâinile și picioarele	
	Strânge pumnul puternic, când ceva îi este așezat în palmă	
	Își schimbă mimica feței, scoate sunete la supt, își mișca gura, se mișca și zâmbește în timpul somnului	
1 lună	Își schimbă mimica feței, scoate sunete la supt, își mișca gura, se mișca și zâmbește în timpul somnului	Urmărește o jucărie sau alt obiect aflat într-o mișcare tip arc de cerc, la 15 cm de față
	Tresare, plânge, rămâne nemișcat sau răspunde în alt mod la sunetele puternice	Scoate câteva sunete de genul "ah-ah" sau "ooo"
	Se liniștește sau tace în majoritatea cazurilor, când este luat în brațe sau i se vorbește	Doarme câte 3-4 ore o dată și stă treaz mai mult de 1 oră
	Urmărește cu ochii o față familiară (de la 0.25 la 1m depărtare)	Comunică prin sunete, ca răspuns la vocea părinților
		La sfârșitul primei luni, își ține capul când este ridicat în brațe, rezemat de corpul adultului
		Își privește mâinile
2 luni	Zâmbește cu adevărat (nu este doar un reflex)	Țipă cu plăcere
	Gângurește (sună ca un "ooo-aah" sau altă combinație de vocale)	Râde
	Comunică prin sunete ca răspuns la vocea părinților	
	Arată interes asupra sunetelor și mediului înconjurător	Își păstrează capul ridicat când se află în brațe, în poziția "șezut"
	Își arată plăcerea și bucuria	
	Își ridică capul la 45° când este așezat pe burtă	
	Urmărește o jucărie sau alt obiect aflat în mișcare tip arc de cerc, la 15 cm de față	

Vârsta	În general	În unele cazuri
3 luni	Gângurește cu plăcere	Apucă o sunătoare (jucărie)
	Râde	Se uită la un obiect mic
	Își păstrează capul ridicat când se află în brațe, în poziția "șezut"	Își întoarce capul după zgomotul sunătoarei
	Își prinde mâinile amândouă	Își ține capul foarte bine când este ținut în poziția "șezut"
	Se uită la propriile mâini și picioare	Se rostogolește
	Își ridică capul la 90° când este așezat pe burtă	Se sprijină în mâini și-și ridică corpul când este așezat pe burtă
		Urmărește un obiect care se mișcă 180° dintr-o parte a feței în cealaltă
		Își lasă greutatea pe picioare când este ridicat pe ele
4 luni	Își ridică capul și-l ține drept când se afla pe burtă	Dorm pentru cel puțin 6 ore o dată
	Se sprijină în mâini și-și ridică corpul când este așezat pe burtă	Imită sunetele unor cuvinte
	Se rostogolește de pe față pe spate	Se întorc după o voce
	Își ține mâinile împreunate	Stau singuri
	Apucă o sunătoare (jucărie)	Își prind picioarele cu mâinile
	Își lasă greutatea pe picioare când este ridicat pe ele	Se uită după un obiect căzut
	Caută și întinde mâna după jucării	
	Privește și poate reacționa la un obiect în mișcare	
	Recunoaște vocea părinților și atingerea lor	
	Le zâmbește părinților când se apropie sau le imită expresiile	
Se liniștesc singuri (își sug degetul sau adorm fără sân sau sticla de lapte)		

Vârsta	În general	În unele cazuri
5 luni	Caută o anumită jucărie	Își duce mâncarea la gură cu mâna
	Se uită la obiecte mici (ex. o stafidă)	Imită unele sunete
	Întorc capul în direcția de unde se aude sunătoarea	
	Își ține capul bine când este așezat în șezut	
6 luni	Își duce mâncarea la gură cu mâna	Lovește două cuburi
	Imită unele sunete	Ridică un obiect mic cu toate degetele, prin apucare
	Se întorc după o voce	Spune "mama" și "tata" neintenționat
	Mută un cub dintr-o mână în alta	Stă în șezut fără să fie susținut
	Bâzâie și scoate sunete haioase	
	Îi apare primul dinte	
7 luni	Se ridică în picioare dacă este susținut	Se ridică în picioare susținându-se singur de un obiect
	Apucă două cuburi sau obiecte mici	Apucă un obiect mic doar cu degetul mare și arătător
	Ridică un obiect mic cu toate degetele, prin apucare	Se joacă "de-a v-ați-ascunselea"
	Se uită după o jucărie care a căzut în afara ariei lui vizuale	Face din mâna "PA"
	Răspunde părinților în mod diferit	Începe să se teamă de străini
	Spune "mama" și "tata" neintenționat	
8 luni	Se ridică în picioare susținându-se singur de un obiect sau o persoană	Spune "mama" și "tata" cu intenție
	Lovește două cuburi, ținute fiecare într-o mână	Se ridică să stea în poziție verticală
	Apucă un obiect mic doar cu degetul mare și arătător	
	Face din mâna "PA"	
	Stă în șezut fără să fie susținut	

Vârsta	În general	În unele cazuri
9 luni	Răspunde la propriul nume	Bea dintr-o cănița
	Înțelege câteva cuvinte, cum sunt "NU" și "PA"	Se așează în șezut singur
	Merge de-a-bușilea, se cațără sau merge cu spatele târându-se pe fund sau pe burtă	
	Împunge cu degetul arătător	
	Se joacă "de-a v-ați-ascunselea"	
	Se hrănește singur folosindu-și degetele	
10 luni	Se așează în șezut singur	În afară de "mama" și "tata" spune încă un cuvânt
	Arată ce își dorește prin semne sau sunete	Stă în picioare nesuștinut
	Introduce un cub într-o cana	Împinge o minge înapoi spre cel care i-a trimis-o
	Spune "mama" și "tata" cu intenție	Imită mișcările părinților
11 luni	Stă în picioare nesuștinut	În afară de "mama" și "tata" spune alte doua cuvinte
	Se joacă și lovește cu putere două cuburi ținute în mâini	Merge singur
12 luni	Merge singur	Mâzgălește
	Ciupește cu degetul arătător și cel mare	În afară de "mama" și "tata" spune alte trei cuvinte
	Încearcă să imite unele cuvinte	Indică imaginea respectivă când i se pun întrebări ușoare de genul "Unde este câinele?"
	Bea dintr-o căniță	Indică propriul pantof sau obiect de îmbrăcăminte când este întrebat
	Caută obiectele ascunse	Indică unde se află ochii, nasul, părul păpușii, când este întrebat
	Face din mâna "PA"	
	Se hrănește aproape singur la masă	
	Aruncă o minge în joacă	

Vârsta	În general	În unele cazuri
15 luni	Merge bine și se apleacă	Spune mai mult de 6 cuvinte
	Urcă fiecare treaptă ajutat	Se dezbracă singur de unele haine
	Spune 3-6 cuvinte	Folosește cuvinte când își manifestă dorințele
	Înțelege comenzi simple de genul "Du-te și ia-ți pantofii"	Urcă și coboară scările cu ajutor
	Așează două cuburi unul peste altul	Așează două cuburi unul peste altul
	Bea dintr-o cănița	
	Folosește o lingură sau o furculiță	
	Ascultă o povestire scurtă	
18 luni	Merge înapoi	Așează patru cuburi unul peste altul
	Încearcă, dar nu știe încă să arunce mingea	Își periază dinții cu ajutor
	Spune 10 cuvinte	Își spală și usucă mâinile
	Trage o jucărie după el	Se îmbracă singur cu o parte dintre haine
	Așează două cuburi unul peste altul	Combină două cuvinte ("Mașina merge" sau "Mult suc")
	Numește unele obiecte dintr-o carte când i se citește	Aruncă mingea cu amândouă mâinile
	Indică multe părți ale corpului	Arată spre imagini într-o carte
Mâzgălește cu un creion și copiază o linie verticală trasată de un părinte		
2 ani	Urcă și coboară scările treaptă cu treaptă	Sare în sus de pe loc
	Lovește o minge cu piciorul	Așează opt cuburi unul peste altul
	Așează cinci sau șase cuburi unul peste altul	Își periază dinții cu ajutor
	Își spală și usucă mâinile	Pune întrebări

Vârsta	În general	În unele cazuri
	Spune cel puțin 20 de cuvinte	Numără până la 3
	Combină două cuvinte ("Mașina merge" sau "Mult suc")	Numește și comentează imaginile dintr-o carte
	Ascultă două comenzi consecutive "Ia-ți șosetele și pune-le în geantă"	Se îmbracă cu o parte dintre haine
	Imită adulții în ceea ce spun și fac	
	Potrivește obiectele de aceeași culoare	
3 ani	Sare cu ambele picioare, în același timp	Își periază dinții fără ajutor
	Se balansează câte puțin pe un singur picior	Se îmbracă fără ajutor
	Aruncă mingea cu amândouă mâinile	Știe să explice funcționalitatea obiectelor uzuale
	Merge pe tricicletă	Se joacă joculețe (care implică reguli și simboluri)
	Își spune numele, vârsta, sexul și numele unui prieten	
	Se implică în jocuri imaginare	
	Așează opt cuburi unul peste altul	
	Folosește des adjective	
	Folosește verbe	
4 ani	Desenează un om din patru elemente (ex. cap, corp, picioare)	Se balansează pe fiecare picior pentru 4-5 secunde
	Își periază singur dinții	Identifică două lucruri opuse
	Se îmbracă singur	Desenează un om din 6 elemente (ex. cap, corp, mâini, picioare)
	Își știe numele și prenumele	Încearcă să scrie litere sau poate să-și scrie numele sau prenumele - sau pe amândouă
	Povestește despre activitățile și experiențele zilnice	

Vârsta	În general	În unele cazuri
	Sare într-un singur picior	
	Merge pe bicicletă cu roți ajutătoare	
	Se joacă joculețe (care implică reguli și simboluri) sau jocuri de cărți	
	Enumără 3 obiecte	
	Copiază un cerc și o cruce	
	Identifică 4 culori corect	
5 ani	Se îmbracă fără ajutor	
	Își cunoaște adresa și numărul de telefon	
	Numără pe degete sau enumără până la 5 obiecte	
	Copiază un triunghi sau un pătrat	
	Desenează un om din 6 elemente (ex. cap, corp, mâini, picioare)	
	Recunoaște majoritatea literelor alfabetului	
	Scrive unele litere ale alfabetului	
	Înțelege și numește două lucruri opuse	
	Folosește și recunoaște limbajul complex (ex. "Nu m-am dat pe tobogan, dar m-am jucat în nisip")	
	Se costumează și se pretinde un personaj ireal sau real	
	Se balansează pe fiecare picior pentru 6 secunde	
	Poate sări peste obstacole ușoare	

Sursa: "The Children's Hospital Guide to Your Child's Health and Development, Children's Hospital Boston"